

MILLIY MUSIQA VA AN'ANALAR

Orazalieva Raziya Romanovna

Genjebaeva Nursulhw Asqarbay qızı

Berdaq atındağı Qaraqalpaq Mánleketlik Universiteti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19488404>

Annotatsiya. Bu maqolada milliy musiqa va an'analar va dasturlar haqida sóz etilgan.

Kalit sózler: milliy musiyqa, an'analar, dasturlar, madaniyat, san'at.

Musiqa har bir xalqning tarixini, madaniyatini va ichki dunyosini aks ettiruvchi san'at turidir. O'zbek milliy musiqasi ham asrlar davomida shakllanib, turli davrlarning ijtimoiy va madaniy o'zgarishlariga moslashgan. Bugungi kunda ham o'zbek mumtoz musiqasi milliy meros sifatida saqlanib, rivojlanmoqda. Milliy musiqa va an'analar har bir xalqning madaniyati va tarixini aks ettiruvchi muhim unsurlardan biridir. O'zbek milliy musiqasi o'ziga xos ritm va ohanglari, shuningdek, an'anaviy cholg'ular orqali boy va rang-barang ifoda usullariga ega.

Milliy musiqa va an'analar – xalqning ma'naviy boyligi va madaniy merosi. U asrlar davomida shakllanib, turli davrlar va hududlarning xos xususiyatlarini o'zida aks ettiradi. O'zbek milliy musiqasi qadimiy ildizlarga ega bo'lib, uning rivojlanishi xalq ijodi va turli madaniyatlar ta'sirida shakllangan. Maqom san'ati, xalq qo'shiqlari va an'anaviy kuylar ajdodlarimizdan bizga meros bo'lib kelmoqda. Har bir millatning musiqiy ritmi va uslubi o'ziga xosdir.

O'zbek musiqasi jo'shqinlik, ohangdorlik va chuqur ma'nosi bilan ajralib turadi. "Lazgi" kabi kuylar xalqning tantanali ruhini aks ettirsa, maqom kuylar esa falsafiy mazmunga ega.

Musiqa turli bayramlar, tantanalar va marosimlar bilan bog'liq. Masalan, kelin salomi, navro'z bayramidagi kuy-qo'shiqlar, to'y marosimlari uchun maxsus kuylar xalq turmush tarzining ajralmas qismi hisoblanadi.

Bugungi kunda milliy musiqa zamonaviy janrlar bilan uyg'unlashib, pop, estrada va boshqa uslublarda yangi ijro shakllari paydo bo'lmoqda. Bu milliy musiqaning zamonaviylik bilan uyg'unlashishini ko'rsatadi. Milliy musiqa va an'analar xalqning ma'naviy dunyosini aks ettiruvchi san'at shakli bo'lib, u asrlar davomida takomillashib kelmoqda.

O'zbek musiqasi o'ziga xosligi, ritmi va boy ifoda uslublari bilan ajralib turadi. O'zbek milliy musiqasi qadimdan xalq hayoti va an'analar bilan bog'liq holda rivojlangan. Har bir kuy va maqom o'ziga xos ma'noga ega bo'lib, u inson his-tuyg'ularini, hayotiy tajribalarni va tarixiy voqealarni ifoda etadi.

O'zbek xalqining musiqiy an'analari eng avvalo maqom san'ati bilan chambarchas bog'langan. Maqomlar chuqur falsafiy va estetik ma'noga ega bo'lib, ularning ijrosi o'ziga xos usullar va maxsus musiqa yo'nalishlari bilan boyitilgan. Mashhur o'zbek maqomlari "Buxoro maqomi", "Farg'ona maqomi" va "Xorazm maqomi" kabi turli hududlarda shakllangan, ularning ijrosi esa o'ziga xos ohang va tuzilishga ega.

O'zbek mumtoz musiqasi xalq ruhiyatini aks ettiruvchi, chuqur tarixiy ildizlarga ega san'at shaklidir. Bu musiqaning eng yuksak ifodalari maqom san'ati orqali namoyon bo'lib, u falsafiy mazmuni va murakkab musiqiy tuzilishi bilan ajralib turadi.

Maqom – Sharq mumtoz musiqasining eng mukammal ko‘rinishlaridan biri bo‘lib, u o‘zining nozik ohanglari, chuqur ma‘nosi va murakkab ijro uslubi bilan tanilgan. O‘zbek maqom san‘ati asrlar davomida shakllanib, buyuk san‘atkorlar tomonidan rivojlantirilgan.

Maqom musiqasi insonning ichki kechinmalarini ifodalash va ma‘naviy kamolotga yetaklashda muhim rol o‘ynaydi. O‘zbek milliy musiqa merosida Buxoro maqomi, Farg‘ona maqomi va Xorazm maqomi kabi turli maqom yo‘nalishlari mavjud. Har bir maqom o‘ziga xos ohang va ritmga ega bo‘lib, ular turli ruhiy holatlar va his-tuyg‘ularni aks ettiradi. Maqom san‘atining ijrosi turli an‘anaviy cholg‘ular bilan boyitilgan. Dutor, tanbur, chang, nay, surnay, doira kabi cholg‘u asboblari maqom kuylarini ijro etishda muhim rol o‘ynaydi. Har bir cholg‘u o‘ziga xos ovoz va ifoda uslubiga ega bo‘lib, maqom san‘atining go‘zalligini oshiradi.

Bugungi kunda maqom san‘ati nafaqat an‘anaviy ijro shaklida, balki zamonaviy musiqiy tajribalar bilan uyg‘unlashgan holda ham rivojlanmoqda. Yangi avlod san‘atkorlari maqomlarni estrada va pop musiqasi bilan birlashtirib, milliy merosni yosh avlodga yetkazishmoqda. O‘zbek mumtoz musiqasi asrlar davomida rivojlanib, xalqning madaniy merosiga aylangan.

Maqom san‘ati esa uning eng yuksak ko‘rinishi bo‘lib, chuqur falsafiy ma‘no va murakkab musiqiy tuzilishga ega. Maqom san‘ati qadimiy Sharq musiqasidan ildiz olgan bo‘lib, o‘zbek maqomlari asrlar davomida takomillashib, bugungi shaklga kelgan. Bu musiqiy janr inson ruhiyatiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatib, ma‘naviy kamolotga yetaklovchi san‘at hisoblanadi. O‘zbek maqomlari murakkab tuzilishga ega bo‘lib, ular turli qismlardan iborat. Har bir maqomda o‘ziga xos shashmaqom tizimi mavjud bo‘lib, bu tizim maqomni tuzishda asosiy rol o‘ynaydi.

Buxoro, Farg‘ona va Xorazm maqomlari har xil ohang va ijro uslubiga ega bo‘lib, bu ularning boy musiqiy meros ekanligini ko‘rsatadi. Maqom san‘ati an‘anaviy cholg‘ular bilan ijro etiladi. Dutor, tanbur, chang, nay, surnay va doira maqom musiqasining ajralmas qismi hisoblanadi. Har bir cholg‘u o‘ziga xos ovoz va ritmga ega bo‘lib, maqom kuylariga joziba bag‘ishlaydi. Hozirda maqom san‘ati zamonaviy ijrochilar tomonidan yangicha uslublarda namoyon etilmoqda. U estrada musiqasi bilan uyg‘unlashtirilayotgan bo‘lib, yosh avlod uchun yanada yaqinroq bo‘lishi uchun turli eksperimentlar amalga oshirilmoqda. O‘zbek mumtoz musiqasi va maqom san‘ati milliy merosimizning ajralmas qismi bo‘lib, uning kelajagi san‘atsevarlar tomonidan asrab-avaylanishi va rivojlantirilishi muhim ahamiyatga ega.

Milliy cholg‘ular va ularning o‘rni

O‘zbek milliy musiqasi turli cholg‘ular bilan ijro etiladi. Dutor, tanbur, chang, nay, surnay, doira va boshqa cholg‘ular milliy ohanglarning asosini tashkil etadi. Ayniqsa, dator va tanbur o‘zbek xalq qo‘shiqlari ijrosida muhim o‘rin egallaydi. Ushbu cholg‘ular orqali ijro etilgan kuy va qo‘shiqlar nafaqat musiqaviy ifoda, balki xalqning tarixiy ruhiy dunyosini ham aks ettiradi.

O‘zbek milliy cholg‘ulari xalqning madaniyati, an‘analari va san‘atini ifodalovchi muhim vositalardan biridir. Har bir cholg‘u o‘ziga xos tovush va ijro uslubiga ega bo‘lib, ular o‘zbek mumtoz musiqasining ajralmas qismi hisoblanadi. Dutor – ikki torli, nafis ovozga ega cholg‘u bo‘lib, u asosan yakkaxon ijroda ishlatiladi.

Dutor o‘zbek mumtoz musiqa va xalq qo‘shiqlarida keng qo‘llaniladi. Tanbur – chuqur va sehrli ohanglari bilan ajralib turuvchi cholg‘u. nafis, ikki torli cholg‘u bo‘lib, sokin va lirika ohanglari bilan ajralib turadi. Asosan yakkaxon ijroda ishlatiladi.

Dutor – bu O‘zbekistonda va Markaziy Osiyoda keng tarqalgan an’anaviy ikki torli cholg‘u asbobi. Uning nomi forscha “do” (ikki) va “tar” (tor) so‘zlaridan kelib chiqqan bo‘lib, cholg‘uning asosiy xususiyatini aks ettiradi.

Dutor uzun bo‘yinli, noksimon shakldagi rezonatorga ega bo‘lib, odatda tut yoki tut daraxtidan yasaladi.

Uning torlari ilgari ipakdan tayyorlangan bo‘lsa, hozirda ko‘pincha neylon yoki po‘lat torlar ishlatiladi. Dutor nafis va sokin ohangga ega bo‘lib, u yakkaxon ijroda ham, ansambl tarkibida ham ishlatiladi. Uning torlari odatda barmoqlar bilan chertiladi yoki maxsus uslubda silkitiladi, bu esa o‘ziga xos musiqiy ifodani yaratadi. Dutor XV asrda chorvadorlar orasida paydo bo‘lgan va dastlab oddiy cholg‘u sifatida ishlatilgan. Keyinchalik u mumtoz musiqa ijrosida muhim rol o‘ynay boshladi va maqom san’atining ajralmas qismiga aylandi. Bugungi kunda dator milliy musiqaning ajralmas qismi bo‘lib, turli bayramlar, to‘ylar va san’at tadbirlarida keng qo‘llaniladi.

Tanbur maqom musiqasida muhim o‘rin tutadi. chuqur va sehrli ohanglari bilan tanilgan.

Maqom san’atida muhim rol o‘ynaydi. Tanbur – bu uzun bo‘yinli, torli cholg‘u bo‘lib, Markaziy Osiyo, Yaqin Sharq va Janubiy Osiyo musiqasida muhim o‘rin tutadi. O‘zbek tanburi o‘ziga xos tuzilishi va ijro uslubi bilan ajralib turadi. O‘zbek tanburi to‘rt metall tor bilan jihozlangan bo‘lib, uning tanasi tut yoki yong‘oq daraxtidan yasaladi. Tanburning bo‘yni uzun va ingichka bo‘lib, u ko‘pincha naqshlar va bezaklar bilan bezatiladi. Tanbur simli mediator yordamida chertiladi, bu esa uning o‘ziga xos chuqur va boy ohanglarini yaratishga imkon beradi.

U maqom san’atida muhim rol o‘ynaydi va mumtoz musiqaning ajralmas qismi hisoblanadi. Tanbur qadimiy Mesopotamiya va Fors madaniyatidan kelib chiqqan bo‘lib, uning ilk namunalari miloddan avvalgi III ming yillikda mavjud bo‘lgan. U Sharq musiqasining rivojlanishida muhim rol o‘ynagan va turli xalqlarning an’anaviy cholg‘ulari bilan uyg‘unlashgan. Bugungi kunda tanbur nafaqat an’anaviy maqom ijrosida, balki zamonaviy musiqada ham qo‘llanilmoqda. U turli janrlarda ishlatilib, milliy musiqaning rivojlanishiga hissa qo‘shmoqda

Chang – torli zarbali cholg‘u bo‘lib, uning kuylaridagi vibratsiyali ohanglar o‘ziga xos joziba bag‘ishlaydi. torli zarbali cholg‘u bo‘lib, turli naqsh va ohanglar hosil qilishga imkon beradi. Chang – bu qadimiy torli cholg‘u bo‘lib, Markaziy Osiyo, Eron va Kavkaz mintaqalarida keng tarqalgan. U vertikal angular arfa shaklida bo‘lib, o‘ziga xos ohang va ijro uslubiga ega. Chang cholg‘usi odatda yog‘ochdan yasaladi va torlari qo‘y ichaklari, burama echki junlari yoki neylon materialdan tayyorlanadi. Ba’zi changlarda tovushni kuchaytirish uchun qo‘y yoki echki terisi ishlatilgan. Chang torlari o‘ng qo‘l barmoqlari yoki maxsus mediatorlar yordamida chertiladi. Chap qo‘l esa torlarga bosim berib, glissando, vibrato va boshqa bezakli uslublarni ijro etishga yordam beradi. Chang cholg‘usi miloddan avvalgi 4000-yillarda ilk bor Eron san’atida tasvirlangan. U Sasanidlar davrida juda mashhur bo‘lib, shohlar saroyida ijro etilgan. Keyinchalik u Usmonli imperiyasida ham keng qo‘llanilgan, ammo 19-asrga kelib turk xalq musiqasidan yo‘qolib ketgan. Bugungi kunda chang cholg‘usi zamonaviy fors musiqasida qayta tiklanmoqda va yangi ijrochilar tomonidan ishlatilmoqda. O‘zbek changi esa 17-asrda shakllangan bo‘lib, dastlab 14 tovushli diatonik tizimga ega bo‘lgan.

Nay – nafis va sokin ovozga ega puflama cholg‘u. Nay mumtoz musiqa ijrosida keng qo‘llanadi. Sokin va nafis tovushga ega bo‘lib, ruhiy tasalli beruvchi ohanglari bilan mashhur.

Nay – bu qadimiy puflama cholg‘u bo‘lib, Markaziy Osiyo, Yaqin Sharq va Shimoliy Afrika musiqasida muhim o‘rin tutadi. U o‘ziga xos nafis va sokin ohanglari bilan ajralib turadi. Nay odatda bambuk yoki qamishdan yasaladi va olti yoki yetti teshikka ega bo‘ladi.

Arab nayida og‘iz qismi maxsus ishlov berilgan bo‘lsa, turk nayida metall yoki plastmassa og‘iz qismi qo‘shilgan bo‘lishi mumkin. Nay yon tomondan puflash orqali ijro etiladi. Uning ovozi chuqur va meditatsion bo‘lib, turli maqom va dastgohlar ijrosida ishlatiladi. Tajribali nay ijrochisi uch oktavadan ortiq tovush hosil qila oladi. Nay 4,500 yildan ortiq vaqt davomida ijro etilib kelmoqda va qadimgi Misr san‘atida tasvirlangan eng qadimiy cholg‘ulardan biridir. U Sharq musiqasida asosiy puflama cholg‘u sifatida qo‘llanilgan. Bugungi kunda nay turli janrlarda ishlatilmoqda. U klassik, xalq va zamonaviy musiqada o‘z o‘rniga ega bo‘lib, turli madaniyatlarda meditatsion va ruhiy ifoda vositasi sifatida qo‘llaniladi.

Surnay – kuchli va jo‘shqin tovush chiqaruvchi cholg‘u bo‘lib, tantanali marosimlarda ishlatiladi. kuchli va tantanavor tovush chiqaruvchi puflama cholg‘u, bayram va marosimlarda keng qo‘llanadi. urnay – bu o‘zbek milliy puflama cholg‘ularidan biri bo‘lib, u kuchli va jo‘shqin ovozi bilan ajralib turadi. Surnay karnay bilan birga ijro etilib, turli marosimlar va bayramlarda muhim rol o‘ynaydi. Surnay aprikoos yoki tut daraxtidan yasaladi va 45-55 sm uzunlikka ega bo‘ladi. Uning tor qismida bambuk plastinkalar joylashgan bo‘lib, ular metall halqa bilan o‘ralgan.

Surnayning ikki qavatli trubkasi kuchli ovoz hosil qilishga yordam beradi. Surnay burun orqali nafas olish texnikasi bilan ijro etiladi, bu esa uzluksiz legato yaratishga imkon beradi.

Uning ovozi baland va o‘tkir bo‘lib, tantanali marosimlarda keng qo‘llaniladi. Surnay Sharq musiqasining qadimiy cholg‘ularidan biri bo‘lib, u harbiy, marosim va bayram tadbirlarida ishlatilgan. O‘zbek xalqida surnay to‘y va tantanalar uchun ajralmas cholg‘u hisoblanadi.

Doira – zarbli cholg‘u bo‘lib, u kuyga ritm va dinamika qo‘shadi. zarbli cholg‘u bo‘lib, o‘zbek musiqa ritmini shakllantiruvchi asosiy asboblardan biri hisoblanadi. Doira – bu o‘zbek milliy zarbli cholg‘ularidan biri bo‘lib, u ritmik va jo‘shqin ovozi bilan ajralib turadi. Doira xalq qo‘shiqchilari, maqom san‘ati va raqs ijrosida muhim rol o‘ynaydi. Doira yumaloq yog‘och halqa shaklida bo‘lib, uning bir tomoni teridan qoplanadi. Halqaning ichki qismida metall halqachalar joylashgan bo‘lib, ular ijro paytida qo‘shimcha jiringlovchi effekt hosil qiladi. Doira qo‘l barmoqlari yordamida chertiladi va turli ritmik naqshlar hosil qilinadi. U tezkor va jo‘shqin ritmlarni yaratishga imkon beradi, ayniqsa raqs va bayram tadbirlarida keng qo‘llaniladi. Doira Markaziy Osiyo, Kavkaz va Yaqin Sharq musiqasida keng tarqalgan bo‘lib, u forscha "dayereh" so‘zidan kelib chiqqan. O‘zbek san‘atida doira maqom ansambllari tarkibida muhim rol o‘ynaydi. O‘zbek musiqasining ritmik tuzilishini boyitishda muhim rol o‘ynaydi. O‘zbek cholg‘ulari nafaqat ijro vositasi, balki madaniyatni saqlash va rivojlantirishning muhim elementi hisoblanadi. Ular milliy musiqaning o‘ziga xosligini ta‘minlab, xalqning ruhiy holatini aks ettiradi. O‘zbek milliy cholg‘ulari xalqimizning san‘ati va madaniy merosining ajralmas qismi hisoblanadi. Har bir cholg‘u o‘ziga xos tovush, ijro uslubi va musiqiy ifodaga ega bo‘lib, ular asrlar davomida shakllangan. Milliy cholg‘ular nafaqat musiqa asbobi, balki xalq hayoti, tarixi va madaniyatini aks ettiruvchi san‘at vositasidir. Ular yordamida ijro etilgan kuylar xalqning ichki dunyosini ifodalovchi va o‘ziga xos ruhiyatni aks ettiruvchi musiqiy tuzilmaga ega.

Bugungi kunda milliy cholg'ular zamonaviy ijro uslublari bilan uyg'unlashib, yangi musiqa janrlarida ham qo'llanilmoqda. Estrada va zamonaviy musiqada milliy cholg'ularning ishtiroki milliy merosning davomiyligini ta'minlaydi.

O'zbek xalq qo'shiqlari turli mavzularga bag'ishlangan bo'lib, ular inson hayoti, sevgi, tabiat, mehnat va urf-odatlar haqida hikoya qiladi.

“Lazgi” kabi kuylar esa o'zbek xalqining tantanali va jo'shqin ruhini ifodalaydi. Shu bilan birga, xalq orasida mashhur bo'lgan “Yallalar” o'zbek milliy musiqa an'alarining jonli namunalaridan biridir. O'zbek xalq qo'shiqlari asrlar davomida shakllanib, xalqning turmush tarzi, urf-odatlar va tarixini aks ettiruvchi san'at shaklidir. Ular turli mavzularga bag'ishlangan bo'lib, sevgi, mehnat, tabiat va hayotiy tajribalarni ifodalaydi. O'zbek xalq musiqasida shashmaqom, yalla, lazgi, ashula kabi turli janrlar mavjud.

Shashmaqom – bu mumtoz musiqa shakli bo'lib, u chuqur falsafiy ma'noga ega. Yalla esa jo'shqin va tantanavor qo'shiqlarni o'z ichiga oladi. Xalq qo'shiqlari dutor, tanbur, chang, nay, surnay va doira kabi milliy cholg'ular yordamida ijro etiladi. Har bir cholg'u qo'shiqning ohangini boyitib, uning jozibasini oshiradi. Bugungi kunda an'anaviy xalq qo'shiqlari zamonaviy musiqaga uyg'unlashib, estrada va pop musiqasida ham o'z aksini topmoqda. Bu milliy merosning yangi avlodga yetkazilishida muhim rol o'ynaydi. O'zbek xalq qo'shiqlari boy tarixga ega bo'lib, asrlar davomida shakllangan va xalqning madaniy merosining ajralmas qismi hisoblanadi.

Bu qo'shiqlar turli mavzularga bag'ishlangan bo'lib, marosim qo'shiqlari, mehnat qo'shiqlari, dostonlar va sevgi qo'shiqlari kabi janrlarga bo'linadi. An'anaviy xalq qo'shiqlari og'zaki ijodning muhim qismi bo'lib, avloddan avlodga o'tib kelayotgan musiqiy meros hisoblanadi. Ular xalqning turmush tarzi, urf-odatlar va tarixiy voqealarini aks ettiradi. Xalq qo'shiqlari turli janrlarga bo'linadi: Mehnat qo'shiqlari – dehqonchilik, hunarmandchilik va boshqa mehnat turlari bilan bog'liq qo'shiqlar. Marosim qo'shiqlari – to'y, tug'ilish, aza va boshqa marosimlarda ijro etiladigan qo'shiqlar. Lirik qo'shiqlar – sevgi, tabiat va inson his-tuyg'ularini ifodalovchi qo'shiqlar. Dostonlar – tarixiy va afsonaviy voqealarni hikoya qiluvchi musiqiy asarlar. O'zbek xalq musiqasi an'anaviy maqom tizimi bilan ham bog'liq bo'lib, Shashmaqom eng mashhur musiqiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Ushbu musiqiy meros og'zaki an'analar asosida saqlanib kelgan va ijrochilar tomonidan o'ziga xos uslubda kuylangan. Bugungi kunda milliy musiqa zamonaviy janrlar bilan uyg'unlashib, yangi shakllarga kirib bormoqda. Pop va estrada musiqasida milliy ohanglar sezilarli darajada aks etgan, bu esa yosh avlodning milliy merosga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Bugungi kunda zamonaviy musiqada milliy ohanglar tobora ko'proq o'z aksini topmoqda.

Bu holat madaniy merosni saqlab qolish va uni yangi avlodga yetkazish vositasi sifatida muhim ahamiyatga ega. Ko'plab bastakor va ijrochilar o'z milliy musiqasini zamonaviy janrlar bilan uyg'unlashtirib, yangi musiqiy yo'nalishlarni yaratmoqda. Milliy ohanglarning zamonaviy musiqaga kiritilishi bir necha asosiy jihatlarga ega: Madaniy merosni saqlash va rivojlantirish –

Har bir millatning musiqasi uning o'ziga xosliklarini namoyon etadi. Milliy ohanglarning zamonaviy musiqaga qo'shilishi ushbu merosning kelajak avlodga yetkazilishiga xizmat qiladi.

Eksperiment va ijodiy yangilanish – Zamonaviy texnologiyalar va global musiqiy ta'sirlar milliy ohanglar bilan birlashganda, noodatiy va jozibali yangi musiqiy uslublarni paydo bo'ladi.

Xalqaro auditoriya bilan bog‘lanish – Milliy ohanglarni zamonaviy formatda taqdim etish xorijiy tinglovchilar uchun ham qiziq bo‘lishi mumkin, bu esa milliy madaniyatni jahon sahnasiga olib chiqadi. Bugungi kunda elektron musiqadan tortib pop va hip-hopgacha bo‘lgan turli janrlarda milliy ohanglar qo‘llanilmoqda. Masalan, O‘zbekistonda an’anaviy dutor va doira tovushlari zamonaviy aranjirovkalar bilan uyg‘unlashtirilmoqda. Bu kabi tajribalar milliy musiqaning doimiy evolyutsiyasini va universallik kasb etishini namoyish qiladi.

Milliy musiqaning zamonaviy musiqaga qo‘shilishi nafaqat san’at rivojlanishiga, balki tinglovchilar orasida madaniy anglashning kengayishiga ham xizmat qiladi. Bu yo‘nalishda ijod qilish istagidagi yosh musiqachilar uchun katta imkoniyatlar ochilmoqda.

O‘zbek milliy musiqasi asrlar davomida shakllanib, xalqning ruhiy dunyosini ifodalashda davom etmoqda. Uni asrab-avaylash va yangi avlodga yetkazish – madaniyatimizning muhim vazifalaridan biridir. Milliy musiqa va an’analar har bir xalqning tarixini, ruhiyatini va madaniy o‘ziga xosligini aks ettiruvchi eng muhim san’at shakllaridan biridir. Ular avloddan avlodga o‘tib, xalqning hayoti, e’tiqodi va his-tuyg‘ularini ifoda etadi. Milliy musiqa nafaqat san’atning bir turi, balki jamiyatni birlashtiruvchi kuch sifatida ham xizmat qiladi. Bugungi kunda milliy musiqaning zamonaviy san’at bilan uyg‘unlashishi madaniy merosni yanada boyitmoqda. Xalq kuy va qo‘shiqlarining elektron musiqaga qo‘shilishi, an’anaviy cholg‘u asboblarning pop va hip-hop kabi janrlarda qo‘llanilishi milliy ohanglarning global sahnaga chiqishiga imkon yaratmoqda.

Bu jarayon, bir tomondan, milliy madaniyatni saqlash va rivojlantirishga, ikkinchi tomondan esa, xalqaro auditoriya bilan bog‘lanishga xizmat qiladi. Milliy musiqa shunchaki ko‘ngilochar san’at emas, balki xalqning qalbiga yaqin bo‘lgan merosning ajralmas qismi. Undagi ritmlar va ohanglar hayotning turli jihatlariga mos keluvchi his-tuyg‘ularni ifoda etadi. U bilan inson o‘z ildizlarini anglaydi, madaniy an’analarini tushunadi va ularni kelajak avlodga yetkazish mas’uliyatini his qiladi. Natijada milliy musiqa va an’analar zamonaviylik bilan uyg‘unlashib, o‘zining sofligini yo‘qotmasdan rivojlanmoqda. Bu esa san’at va madaniyatning doimiy ravishda yangilanishini va global miqyosda ham o‘z o‘rnini topishini ta’minlaydi. Milliy musiqa va an’analar har bir xalqning madaniy kodini shakllantiruvchi kuchli omillardan biridir. Ular millatning tarixi, dunyoqarashi va hayot tarzini aks ettiradi. Asrlar davomida milliy musiqa faqatgina ko‘ngilochar san’at emas, balki inson ruhiyatining va jamiyatning ajralmas qismi sifatida yashab kelmoqda.

Bugungi kunda milliy musiqa an’anaviy shakllardan chiqib, zamonaviy janrlar bilan uyg‘unlashayotgan davrni boshdan kechirmoqda. An’anaviy cholg‘u asboblari elektron musiqaga qo‘shilib, qadimiy ohanglar pop va hip-hop ritmlariga singib bormoqda. Bu holat milliy musiqaning doimiy ravishda yangi avlodlar ehtiyojiga moslashayotganini ko‘rsatadi.

Shu bilan birga, milliy an’analar ham san’at va madaniyat orqali yashashda davom etmoqda. Folklor ijrochilari, zamonaviy kompozitorlar va madaniyat arboblari milliy motivlarni saqlab qolish hamda ularni yangicha talqin qilish ustida ishlashmoqda. Har bir innovatsiya milliy musiqaning o‘ziga xosligini yo‘qotmaydi, aksincha, uni boyitadi va yangi imkoniyatlar ochadi.

Milliy musiqa va an’analar hamisha millatning ruhi bo‘lib qoladi. Ularni asrab-avaylash va zamonaviy san’at bilan uyg‘unlashtirish orqali xalqning madaniy merosini yanada keng yoyish mumkin. Bu jarayon davom etar ekan, milliy musiqa hech qachon eskirmaydi – aksincha, u har bir yangi avlod bilan yangidan yashay boshlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tajimuratova S. BASQARIW DÁREJESIN ILIMIY DÁREJEDE RAWAJLANDIRIW //Modern Science and Research. – 2025. – T. 4. – №. 4. – C. 88-91.
2. Rzamuratov Z., Saparniyazov Q., Tajimuratova S. MÁDENIYAT ORAYINIŃ PAYDA BOLIWI HÁM OLARDIŃ ISKERLIGI //Modern Science and Research. – 2024. – T. – №. 6. – C. 86-90.
3. Orazalieva R., Genjebaeva N. QARAQALPAQ MILLIY MUZIKA JÁMIYETINIŃ MÁDENIY ÓZINE TÁN QÁSIYETLERI //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 12. – C. 155-161.
4. Orazalieva R., Genjebaeva N. BAQSISHILIQ KÓRKEM ÓNERINIŃ ÓZGESHELIKLERI //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 11. – C. 388389